گەوەگان.. ئێوە شایەتی دەرگای خودابن!!

محمدامین پێنجوێنی

لالۆ خواکەرەم پیاوێکی گەلێ ماقوڵ و خانەدان و پیاوانەبوو، هەموو ئاوایی سوێندیان بەسەری دەخوارد.. ئەویش وەکو باوکێکی دڵسۆز شانیدابووە بەرهەموو گیروگرفت و گێرەوکێشەی خەڵکیو قەت نکوڵی نەدەکرد لە بەدەنگەوەچوونی لێقەوماوان و کاروباری هەموو لایەکەوە.

لالۆ کە ئەهات بۆ شار.. سواری ماینەکوێت ئەبوو فەقێیانەی بەسەرشانیدا شۆڕ ئەکردەوە، خەنجەری مسوماهی لەبەرپشتێنی دەناو مشکیو جامانەی تێکەڵاو ئەکرد گوڵنگەی بە سیم هەڵبەستراوی لێبەرئەدایەوە تەخت و رەختی ماینەکوێت وا رازابوەوە کە ئەکەوتە رێ ئەت وت رەخشی رۆستەمی زاڵە.

بەڵێ لالۆ هەموو رۆژانی هەینی ئەهات بۆ شار، بۆ نوێژی جومەعە.. لەشاریش هەندێ کەل پەلی دەکڕی بۆ ماڵ و منداڵەکەیو بژێوی دیوەخان. چونکە دیوەخانەکەی لالۆ بووەتە جێگەی غەریبان و رێبوارانی ئەو ناوچەیە.. لەبەرئەوەی گوندەکەی لالۆ خواکەرەم کەوتبوە چەقی رێگەی ئەو هەرێمە. هەرکەسێ بەوناوەدا گوزەری بکردایە لەدیوەخانەکەی لالۆ لەنگەری ئەگرت.

کاکەرەش کورە گەورەی لالۆیەو تازە مێردمنداڵەو هەرکە لالۆ لە ماڵ دەرئەچوو ئەویش سەرگوێسەوانەی بانیژەی دیوەخانەکەی ئەگرت هەتا باوکی ئەهاتەوە چونکە وای فێر کردبوو کە لەشار ئەهاتەوە هیچ کات بێ دیاری نەدەبوو هۆگری خۆی کردبوو. ئەوا عەسرێکی درەنگەو سێبەرەکان ملیان شۆڕ کردۆتەوە بۆ سەر ملەو سەر کلاوان و وەرزیش بەهارێکی تەرو برو پاراوە.. دنیا هەمووی وەکو بووك رازاوەتەوە، ئەم چیاو دۆڵی کوردستانە بەهەشتێکی راستەقینەیە.

لالۆ بەرەو گوندەکەی خۆی کەوتۆتە رێ لە گێژاوی ئەندیشەو خەیاڵاتدا وا حەمەرەشی لەبەرچاوی دێت وەڕوا بە خۆشییەوە نوقڵ و خورمای دیارییەکەی لێوەردەگرێ. خاتو ئیساف خێزانیشی خەریکی جێگە راخستن و سەماوەری وەرشەوی لێهێناوەتە گێزەو بەدەم ئەم ئیشانەو گوڵ و ریحانەکانی سەر بانیژەکە ئاودەدا، لالۆ وەبیری هاتەوە چۆن بە هەرزەکاری دەچوە کۆڵانەکەی ماڵی ئیساف و ئەویش ریحانە رەشەی بۆ هەڵ ئەدا وەکو پڵنگ ئەی‌قۆزتەوەوهەناسەیەکی هەڵکێشاو سەرێکی بۆ لەقاندو.. ئای دونیا ئای زەمانە کە وەفات بۆ کەس نیە. لالۆ هەمیشە دڵی بەوە خۆش بوو کە ئەوەندەی چاکە لەگەڵ خەڵکیدا کردووە ئەوەندە لایان بەرێزو خۆشەویستە، بۆیە خۆی زۆر بە بەختەوەر دەزانیو لەبەرچاویش بوو کە حەمەرەش سبەینێ گەورە دەبێو جێگەی خۆی دەگرێتەوە لە دەریای ئەم خەیاڵاتانەدا بوو، مابووی بگاتە ناودەمی لەغاوگیرەکە.. سەیرێکی کرد ماینەکوێت هەردوو گوێی قووت کردۆتەوەو نەرمە کورکەیەکی کردو پرمەیەکی لێداو ئینجا وەك کیژ حیلاندی.. لالۆ ویستی باش دیقەتی ناولەغاوگیرەکە بداو سەرنجی ئەم لاو ئەولای کردو لەپڕ کسپەی گوللەیەك لەشانی چەپیەوە هات و لەسەر پشتی ماینەکوێت بەربوەوە ئینجا دوو زرتە بۆز بە ئەسپایی لەغاوی ماینەکەیان گرت و رایانکێشاو کەوتنە رووت کردنەوەی، لالۆ هەرچی پێیبوو هەموویان چەپڵاوکرد لە خورجی خۆیان نا.. پاشان (ئەلەکە) بە (وەلەکەی) وت: با بە تەواوی ساردی بکەینەوە.. لالۆ هۆشی وەبەرهاتەوەو گوتی: هەرچیم هەیە بیبەن ئەوەش ماینەکوێت ئیتر بۆ دەمکوژن، خۆ من ئێوە ناناسم.. برۆن و بەجێم بێلن! لەم قسانەدابوو (ئەلەکە) فیشەکێکیتری لێدا! لالۆ هەر ئەوەندە فریا کەوت شایەتمانی هێناو چاوێکی گێڕا

بینی وا دوو کەو بەرانبەری چینە ئەکەن، رووی‌کردە کەوەکان و وتی: ئێوە کەوەکان شایەتی بەر قاپی هەقی تەعالا بن، وا ئەم دوو چەتەیە منیان کوشت: کەوەکان ئێوە شاهێدی رۆژی قیامەت بن!! ئیتر لالۆ هەناسە سارد بوو لەملەی لەغاوگیر سەری نایەوە.. بۆ بەیانی ئاوایی لالۆ بوو بەرۆژی حەشر بوو بەو رۆژەی (سیاوەش) تیا کوژرا. کوژوکاڵ تەرمی لالۆیان هێناو لەبەر دەرگای مزگەوت دایان نا.

رۆژهات و رۆژچوو کاکەرەش کوری لالۆ گەورە بوو ئێستە هەرزەکارەو دڵی بە دونیا خۆشە وەخۆ کەوتووە، خەریکە جێگەی باوکی دەگرێتەوە بەڵام ئەوەی لەدڵی دەرناچێو بووتە گرێ‌کوێرەو شەو رۆژ بیری لێ‌دەکاتەوە ئەوەیە کێ باوکی کوشت و چۆن تۆڵەی بکاتەوە؟ئەم مەسەلەی تۆڵە سەندنەوە ئارام و ئۆقرەی لێبریوەو هەراسانی کردبوو، لە لایەکی تریشەوە جوانی‌و شوخی مەنیژەی کچی کوێخا (مەنوچەر) گێژی کردبوو وەکو سوێسکە هەر بە کولانی ماڵی کوێخادا هەزارەی ئەکرد. رۆژێک (ئەولا)ی، کوری کوێخا لێی‌هاتە قسەو گوتی: حەمەرەش ئەزانم ئەم هات وچۆیەت لەچیە؟ وەدەورو خولی مەنیژە مەدە، تۆ ئەگەر راست ئەکەی پیاوی.. برۆ تۆڵەی باوکت بکەرەوە!

ئەم قسەیەی (ئەولا) وەکو تیرونەشتەر دڵی کاکەرەشی سمی‌و ئەو شەوە هەتا بەیانی پێوە ئەتلایەوە، بە هەردانە چیرەیەک بوو رۆژی لێبووەوە بەیانی چوە سەر رێگەی کانی.. وەکو دارچنار چەقی هەتا رۆژی مەنیژی لێ‌هەڵهات و لێی‌نزیک بوەو حاڵی مەسەلەی بۆ گێرایەوە. ئینجا لەسەر ئەوە پێک هاتن کە هەردووکیان (هەڵێن)! کاکەرەش گەرایەوە ماڵێو رازونیازی دڵی خۆی بۆ دایکی هەڵرشت و دەستی دایکی ماچ کردو گەردن ئازای لێکرد بە دڵێکی پڕ لە ئاوات و داخەوە لەماڵ هاتە دەرێو چووە جێ‌ژوان و مەغریبانێکی درەنگ مانگی رووی مەنیژی دیو پێکەوە بەر محەمەد سەلاوات روویان کردە دەشت و دۆڵ و کێوو چیا.. چەند شەوو رۆژێ رۆیشتن چەند فرسەقیان بری هەتا لەسەر کانی‌و ئاواو مێرگێ لەنگەریان گرت و کوخێکیان بۆ خۆیان دروست کرد، دیارە (هەر دەوەنە ئەبێ بەدار) ئەوانیش وردە وردە بوونە ماڵ و ئاوەدانی هەتا وای لێهات خەڵکی لە دەوریان کۆبوونەوەو بوونە دێیەکی گەورە. کاکەرەش وەکو باوکی بوە دەم راستی ئاوایی، بوە یەکە پیاوماقوڵی دێیەکە.. دیوەخانی کاکەرەش بوە مەڵبەندی رێبواران و لێقەوماوان. رۆژهات و رۆژچوو.. ئێوارەیەک کاکەرەش لەسەر بانێژەی دیوانێ وەستا بوو کورکاڵ دەوریان دابو، چاوێکی بۆ دوور ئاوایی هەڵخست سەیری کرد وا دوو رێبوار بەرەولای ئەمان دێن، دەستووری‌داو گوتی: ئەو زەلامانە بانگ کەن و بیان بەن بۆ دیوەخان (هەموو کاتێ کاتی خوایە) ئێوارە پاش نوێژێ چوونە دیوەخان نان هات نان چ نان؟! هەر سێنیەو بەرەو لای میوان دەچێ، هەموو دەوریەک برنجێ کەوێکی سورەوەکراوی لەسەرەو لەبەردەم زەلامەکاندا دانراوە.. زەلامەکان هەر ئەوەندەیان خۆش بوو چاویان بە (کەو)ی، سوورەوەکراو کەوت دەستیان کرد بە قاقای پێکەنین!! کاکەرەش لەم حاڵە سەری سوورماو گوتی: ئەرێ براینە بۆ پێدەکەنن؟ چ عەیب وعارێ هەیە لە گۆرێ. وتیان: نەخێر مەسەلە عەیب وعار نیە، مەسەلە ئەوەیە کاکی خۆم زەمانێکی زۆر زۆر زوو تۆ لەوانەیە بیرت نەیەت لە لەغاوگیرەی ئەودیو پیاوێکمان رووت کردەوەو کوشتمان ناوی (خواکەرەم) بوو.. ئەوەندە بێ ئەقڵ بوو، لەکاتی گیان دەرچونیا سەیری کرد دوو کەو چینە دەکەن ئەویش هەر ئەوەندەی پێکرا وتی:

کەوەکان ئێوە شایەت بن وا ئەم دوو چەتەیە منیان کوشت ئاخر توو خوا کەو قەت بووە بە شاهید؟ بە قاقای پێکەنینەوە دەستیان کرد بە گۆشت کەو خواردن.. کاکە رەشیش بە ئەسپایی چووە ژوورێو برنەوە کوڵی باوکی لێ سیخناخ کرد لە فیشەک و هەردوو زەلامی سارد کردەوەو هەناسەیەکی هەڵکێشاو رووی کردە ئاسمان و گوتی: بەخوا کەوەکان شایەتی چاك و راستگۆ بوون. شایەتی هەق هەروا ئەبێ، ئیتر کاکەرەش و مەنیژ تەرمەکانیان لەسەر پشتی ماین و ئەسپەکانیان ناو روویان کردەوە دێیەکەی لالۆ خواکەرەم. هەموو ئاوایی هاتن بەپیریانەوە بوە شایی‌و زەماوەند شایەتی کەویش بووە داستانی سەر زاری خەڵکی.

○